

Kirkut-Koncept

Kirkut-Koncept to grupa muzyczna założona przez Ireneusza Sochę wraz z Arkadiuszem Franczykiem w 1985 roku. Zespół był częścią ówczesnego niezależnego środowiska artystycznego Dębicy, znanego jako **D.R.U.T.** (Dębicka Rzesza Uprawia czy Tfurczości) – od nazwy artzину przez nie wydawanego. Grupa Kirkut-Koncept istniała do 1991 r. Wydała 9 kaset. Mimo małej ilości koncertów, została zaliczona przez krytyków do najbardziej nowatorskich grup niezależnego rocka w Polsce w latach 1980.

Nazwa zespołu nawiązywała do miejsca zamieszkania lidera, czyli bloku wybudowanego obok cmentarza żydowskiego (*kirkutu*) w Dębicy. Miejsce to było dla Sochy punktem wyjścia do rozważań nad pracą, tożsamością, wiarą, kulturą, pamięcią i relacjami polsko-żydowskimi. Socha sformułował filozofię twórczości zespołu w duchu sztuki konceptualnej – odnosząc się do szczególnego rodzaju palimpsestu: przenikających się warstw kultur, czasów, stylów, języków i mód.

Socha i Franczyk spotkali się i zaczęli grać w epoce schyłkowego PRL, czyli w czasie izolacji geograficznej i kulturowej, ogólnej apatii, szarizny oraz rozpadu starych struktur społecznych. Nie mając wykształcenia muzycznego, uczyli się muzyki, słuchając nagrań emitowanych przez radio, zarejestrowanych na płytach oraz na taśmach. Fascynowało ich wszystko: słuchowiska radiowe, rock, jazz, muzyka klasyczna, ludowa, eksperymentalna i awangardowa.

Utwory zespołu powstawały początkowo w efekcie grupowych improwizacji podczas prób – wszyscy członkowie zespołu byli

zaangażowani w opracowanie swoich partii instrumentalnych. Jednak większość kompozycji skomponowali: Socha (który również napisał większość tekstów) i Franczyk.

Muzyka Kirkut-Koncept była zróżnicowana formalnie i stylistycznie: rockowa ekspresja i motoryka spotykały się z dadaistycznym kabaretem, balladowa liryka z brudem i hałasem, eksperyment z bałalem i żart muzyczny z rytuałem – przechodząc od niby-piosenek i naiwnych melodii przez wieloczęściowe kompozycje instrumentalne, aż po grupowe improwizacje. Na koncertach zespół wykorzystywał wszystkie te formy. Najważniejsze programy koncertowe grupy to: „Piknik na kirkucie” (1987–1988) oraz „Kamień na kamieniu” (1988–1989).

Ostatni koncert Kirkut-Koncept odbył się 16 maja 1989 w Lublinie. Przez kolejne dwa lata Socha próbował jeszcze zreorganizować zespół i nagrać nowy materiał, lecz na skutek braku zainteresowania ze strony publiczności i organizatorów oraz rozsad personalnych – ostatecznie zawiesił działalność zespołu.

Kirkut-Koncept działał krótko, jednak był ważnym eksperymentem w polskiej muzyce rockowej. Choć zespół nie ma dotąd bezpośrednich naśladowców, to jednak warto zauważyć, że swoimi pomysłami „kirkuci” wyprzedzili swoje czasy, będąc – z zachowaniem wszelkich proporcji – prekursorami grania znanego dużo później np. z płyt z serii Radical Jewish Culture w USA czy nowej sceny żydowskiej skupionej wokół Raphaela Rogińskiego w Polsce. Te utwory mają wciąż wiele do powiedzenia.